

Eiropietis: vai tas skan lepni?

Autors: Jānis Urbanovičs

Visšausmīgākā kļūda, ko Eiropas Savienība var pieļaut pēc slepkavībām Parīzē, būtu jebkāda veida "atriebšanās" cilvēkiem, kuri dodas pie mums meklēt patvērumu un iespējas drošākai dzīvei. Tā būtu teroristiem uzdāvināta uzvara, viņu plāna piepildījums.

Histērija ir gluži dabiska cilvēka aizsargreakcija krīzes brīžos, tāpēc diemžēl radikāli labējie politiķi ļaujās kārdinājumam spekulēt ar sabiedrības bailēm un uzkurināt ksenofobiju. Vairākās dalībvalstīs – turklāt tajās, kas ir vairāk nekā drošā attālumā no "Bataclan" koncertzāles un "Stad de France", arī Latvijā – dzird pat valdības pārstāvju aicinājumus pret Sīrijas bēgļiem ieviest "aizcirsto durvju politiku", atteikties no Šengenas līguma un celt žogus uz nacionālajām robežām.

Bez "džihada mugursomā"

Tie cilvēki, kurus ES patlaban "selekcionē" kā tiesīgus saņemt patvērumu, ir, iespējams, pat galvenais teroristu mērķis. Viņi, vēloties sev mieru, drošību un, protams, labklājību, ir "noziegušies" pret džihādīstiem savā dzimtenē, nav kļuvuši par viņiem pakļāvušos un nodevas maksājošu cilvēku masu. Pretēji labējo radikāļu sludinātājiem, bēgļiem nav ne mazākās vēlmes "eksportēt džihadu" un sagraut iegūto patvērumu. Kāpēc viņiem vajadzētu akli kalpot varmācīgām dogmām, kuru dēļ tika zaudētas mājas, ģimene, dzimtene? Bēgļi islama radikālismu jau ir izgaršojuši līdz mielēm. Tagad džihādīsti cer, ka Parīzes slepkavu satracinātie un iebiedētie eiropieši laupīs pēdējo cerību tiem, kuri uzdrošinājās aizbēgt. Veiksmīga patvēruma piešķiršanas politika kļūs par efektīvu sastāvdaļu Eiropas cīņā ar terorismu.

Protams, pāri Vidusjūrai plūstošā patvēruma meklētāju straume ir jūtami sadrupinājusi Eiropas Savienības virspusējo harmoniju. Tomēr ne jau migrējošo cilvēku simttūkstoši vai hipotētiskie miljoni ir galvenā problēma. Tā slēpjas pašos eiropiešos, viņu pašapziņas trūkumā. Vispirms mums ir jāvēlas atjaunot sevī lepnumu par Eiropas nenoliedzamo diženumu. Pēc tam mēs pratīsim ar šādām jūtām "inficēt" absolūto vairumu cilvēku, kuri te ierodas meklēt drošību, un iekļaut savā vidū. Dosim viņiem, paliekot musulmaņiem - alavītiem, sunnītiem, šīītiem un cietiem – iespēju un vēlēšanos kļūt par mums – par eiropiešiem!

Nesen žurnālā "Rīgas laiks" un portālā "Delfi" pensionētais čehu eiurobirokrāts Edvarts Utrata – kurš pats saulainām vecumdienām izvēlās Kanādu – enerģiski un argumentēti centās mums iepotēt Briseles labirintu iemītnieku credo: daudz kritizētajai ES ir ideāls reorganizācijas risinājums, kas pārvarēs visas problēmas un inerces – ja tiek ierobežota egoistisko dalībvalstu suverenitāte un stiprināta federalizācija. Taču kāda jēga būtu struktūras efektīvākai formai, ja tai trūks satura un dvēseles?

Turklāt eiurobiokrātu saldus sapņus izgaisināja britu premjera Devida Kameronā ultimātīvā vēstule Eiropadomes prezidentam Donaldam Tuskam: ir jāveido "brīvu valstu elastīga savienība", kurā Lielbritānijai nebūs saistoša prasība tikties "pēc arvien ciešākas savienības" (eiro ieviešanas, Šengenas zonas utt.). Vienalga, paliks Apvienotā Karaliste ES sastāvā vai ne, britu "šantāža" radīs jaunu Eiropas vienotības modeli. Tā efektivitāte būs atkarīga nevis no birokrātiskas reorganizācijas, bet gan no eiropiešu pārnacionālā lepnumā sakņotās vēlmes, mazākais, saglabāt to, kas jau ir kopā sasniegts un nekļūt par pasaules apsmieklu.

Investēsim Eiropas pašcienā

Nelolosim ilūziju, ka pēc dažiem gadiem bēgļi no Sīrijas un Eritrejas masveidā dosies atpakaļ uz dzimteni, kur būs iestājies miers. Latvijai jau tika dota smaga vēstures mācība – Otrā pasaules kara laikā uz Vāciju pārvietoto latviešu vairākums dziļi iesakņojās jaunajās mītnes

zemēs, bet tagad tas pats notiek ar tautiešiem, kuri devās strādāt uz bagātākām Eiropas valstīm. "Cilvēki laivās" ierodas uz palikšanu, un Eiropa nedrīkst izlikties to nesaprotam.

"Jauneiropiešu" iedzīvošanos nevar panākt vienīgi ar finanšu līdzekļiem, ko izlietos pabalstos, patvēruma mitekļos, integrācijas programmās. ES un mītnes valstīm ir jādod bēgļiem tas, ko nevar nopirkt par naudu – lepnums par piederību Eiropai. Lepnums, ko vispirms ir jāizjūt mums pašiem. Tādēļ – kaut vai ar eiropatriotisma PR kampaņām! – vajag "veceiropiešos" reanimēt pašcieņu, lepnumu par savu dzimtu, novadu, valsti, par valstu savienību, par savas tautas un kopējo Eiropas kultūras mantojumu. Drosmi atzīt, ka šī mantojuma neatņemama sastāvdaļa ir diženās viduslaiku katedrāles un necilie krucifiksi lauku ceļu krustojumos – kristietības ideālu atgādinājums. Dalībvalstu iedzīvotājiem ir jāatgūst prasme priecāties par tuvo un tālo ES kaimiņu veiksmēm sasniegumiem, lepoties ar tiem kā savējiem – mācēt saredzēt tur ne tikai iegānu dabiskai skaudībai, bet arī ieguldījumu kopējā mūsu savienības un Eiropas attīstībā. (Šajā ziņā daudzi politiķi var mācīties no EP vadītāja Martina Šulca patiesi dabiskās eirosolidaritātes.)

Protams, eiropietim grūti to atzīt, taču mums piemērs ir mūžam spēcīgais "Amerikas sapnis", kas veido dedzīgi lojālus ASV pilsoņus no arvien jaunām ieceļotāju paaudzēm.

Pasaule redz Eiropas bailes

Briseles un dalībvalstu politiku rīcība, bēgļu problēmu risinot, vismaz līdz šim radīja iespaidu par padevīgu cerību kaut kā atpirkties no pēkšņās humānās problēmas. Stihiskā ļaužu straume – ES kopējiem mērogiem nebūt ne katastrofālā apjomā – bija indikators, kas uzrāda eiropiešu izbīli un apsēstību ar vēsturiskiem kompleksiem. Tas, ka ES nespēj sargāt savas robežas un pārvaldīt migrantu invāziju, nav ļaunākais. Neviens nav un nekad nebūs pilnībā gatavs force majeure. Diemžēl reālas krīzes brīdī ES uzrādīja vienotas nostājas neiespējamību. Jebkura ES dalībvalstu kopēji akceptēta un konsekventi īstenota rīcība – kaut vai pavisam kļūdaina! – būtu krietni izdevīgāka Eiropas reputācijai nekā tagadējie strīdi par to, ko darīt: "Solīsim uzņemt visus, lai pasaule redz, cik esam labiņi" (Vācijas federālā kanclere), "Neielaidīsim pie sevis nevienu" (Polijas jaunā valdība), "Ja Brisele dos naudu, tad mazliet īpaši atlasītu bēgļu var pieņemt" (Baltijas valstis) utt. Politisko viedokļu kakafonija ir apliecinājums ES vājumam, bet vēl vairāk – dziļi ielaistai mūsu civilizācijas mazdūšībai.

Eiropas bailes saredzēja jau ieradušies vai ceļā sataisījušies bēgļi, gan politiķi un sabiedrība reģionos, kurus ES vēl nesen, pēc "arābu pavasara", cerēja ar ekonomisko saišu un palīdzības programmu palīdzību "eiropēizēt". Tas rada it kā karikatūriskas, bet diemžēl reālas "melnā rasisma" vai reliģiska šovinisma formas. Nostiprinājās iespaids, ka Eiropa, baidoties "izprovocēt" islamistu radikāļus, vairs nespēj sargāt savas vērtības pašu mājās. Ir pat vienalga, vai ar Eiropas vērtībām tiek saprasta uzskatu brīvība, sieviešu līdztiesība, judeokristietiskās morāles un kultūras tradīcijas – vai arī pašu eiropiešu vidū joprojām asi diskutablās viendzimuma laulības, mirstoša cilvēka tiesības uz eitanāziju vai tiešsaistē brīvi pieejamas azartspēles.

Tajā visā noskatās Eiropas drošības garantu ASV, potenciālais investors Ķīna, "sankciju kara" pretinieks Krievija, nesen diplomātiskās sarunās "normalizētā", kodolbruņošanās plānus atvilkņē nobāzusī Irāna, Tuvo Austrumu saspīlējumu sponsorējošās naftas monarhijas – izdarot ES un Eiropai neglaimojošus secinājumus.

Kauns par labklājību

Pati Eiropa dzen sevi stūrī, ļaujoties iedomātas vainas apziņai. Tā šodien baidās būt lepna par sevi, jo, nedod Dievs, kāds tajā noteikti saskaņās augstprātību, rasismu un vēsturiskā pārkāpuma sludināšanu. Labais tonis liek eiropietim kaunēties par to, kam patiesībā ir jābūt viņa pašcieņas pamatam: par savu labklājību, sakārtoto un drošo dzīves telpu. It kā miers, likuma vara, pārticība un vides tīrība Somijā vai Šveicē tiešām ir nodrošinātas uz Sīrijai vai Sudānai pienākošās, tām kaut kad kolonizatoru nolaupītās, kvotas rēķina.

Tāpēc Briseles iestāžu retorikā un Eiropas informatīvajā telpā valda histērisks politikorektums. ES vadība cenšas apspiest jebkādas publiskās diskusijas par problēmām, ko rada cilvēku masu migrācija pašā Eiropas sirdī – rezultātā pati nostiprinot sev visnevēlamāko pretinieku, kas arī atražo šodienas Eiropas vispārējās bailes, tikai agresīvā formā: rases tīrības sludinātājus, patversmju dedzinātājus, akmeņu metējus un nažu vicinātājus. (Sen aizmirsies, ka 2000. gadā īstenotā Austrijas valdības, ko līdzveidoja radikālā Brīvības partija, politiskā izolācija apliecināja ES spēju neļaut ekstrēmismam izlauzties no Eiropas vēsturiskās pieredzes diktētām “sarkanajām līnijām”.)

Šodien Džozefa Radjarda Kiplinga "imperiālistiskā" dzeja – vēl jo vairāk gadsimtiem ilgās britu koloniālisma nežēlīgā pieredze, kurā veidojās viņa talants – šķiet pilnīgi nevēlams atsauču avots Rietumu "pieklājīgā sabiedrībā". Diemžēl Irākas, Sīrijas, Lībijas un arī Ukrainas piedzīvotās traģēdijas spiež mūs no jauna atklāt, kāds dziļums ir ietverts Nobela prēmijas laureāta reiz rakstītajā "Austrumi ir austrumi, un rietumi ir rietumi, kopā vienoties tiem nav lemts...".

Atvērti vārdos – bet darbos?

Atmetīsim ilūziju pārveidot “Austrumus”, lai pievērstos cilvēkiem, kuri no tiem bēg. Viņus mēs varam pārveidot, un mums tas ir jādara.

Bēgļiem patlaban ir augsta motivācija pielāgoties, iedzīvoties jaunajā vidē, “uzsūkt” sevi tajā valdošos priekšstatus. Taču patvēruma meklētāji ātri izpratīs viņiem dotā vienādu iespēju solījuma neatbilstību mītnes zemes realitātēm, kad redzēs tajās pastāvošās “stikla sienas” un slēpto diskrimināciju. Eiropas integrācijas un multikulturālisma politikas nesenojām kļūdām ir jākalpo par mācību nepieļaut tās no jauna. Francija, kas pirms 13. novembra koleģiāli uzņēmās novirzīt daļu no bēgļu straumes pie sevis, mēģināja pieteikt sevi kā migrantiem labvēlīgu valsti – izmisīgi pārvarot atmiņas par arābu jaunatnes nemieriem Parīzes priekšpilsētu etniskajos geto. Tāpēc diez vai Baltijas valstis spēs veiksmīgi integrēt patvēruma meklētājus, viņiem redzot simtiem tūkstošus Latvijas un Igaunijas nepilsoņus – “otrās šķiras eiropiešus”, neraugoties uz viņu baltādainību un kristīgām saknēm.

Tas, cik veiksmīgi notiks jaunieiropiešu iekļaušanās Eiropas dalībvalstu sabiedrībās, ir pilnībā atkarīgs no mūsu apņēmības viņiem “atvērt visas durvis”, dot patiesu piederību savai jaunajai mītnes valstij un Eiropai. Protams, arī no mūsu godīguma, šo piederību solot. Lai pieprasītu topošajiem eiropiešiem cienīt mūsu likumus un kārtību, vērtības un tradīcijas, vispirms mums nepieciešams pašiem tās konsekventi ievērot.